

Kadın, Ekoloji ve Emek: Eko-Jin ile Söyleşi

Derya Aydın¹

Kısaca Eko-Jin'in ne olduğunu anlatabilir misiniz? Bu isim nasıl oluştu?

Eko-Jin Dersim: Eko-Jin, ekoloji ve *jin* (kadın) kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşturulan bir kavramdır. Bizler, genelde insanın, özelde ise kadının metalaştırılmasına karşı mücadeleyi esas alan ekonomik bir örgütlenmeyiz kısaca. Bunu ekolojik temelde yapmayı esas alan kadınlar olduğumuz için de adımız Eko-Jin oldu ve güzel de oldu. Eko-Jin olarak aslında komünal ekonomi amacıyla bir araya gelmiş bulunuyoruz. Ekoloji ve kadının komünal ekonominin olmazsa olmaz iki temel unsuru olduğunu düşünüyoruz. Bu anlamıyla da komünal ekonomi Demokratik, Ekolojik ve Kadın Özgürlükçü Paradigma'ya dayanır. Bu anlayışa göre ekonomiyi ekonomi kılan esas ölçü temel ihtiyaçların karşılanmasıdır; ancak bu yapılırken önemli olan ekoloji karşıtı hale gelmemektir. Her ekonomik birimin bu bilinçle yaşayabileceğini düşünüyoruz, çünkü ekolojik bilince dayanmayan ekonomik birimler ve/veya faaliyetler kapitalist modernite içinde erimekten ya da onun ilişkiler ağı içinde yaşamaktan kurtulamazlar. İnsan ve toplum kendini, doğadaki kaynakları sınırsız, ölçsüz ve ilkesiz biçimde tüketme hakkı olan özneler olarak görmemelidir. Bir karış toprağın, bir damla suyun, bir tek tohumun maddi ölçülerle belirlenemeyecek kadar yüksek olan kıymeti bilinmelidir. Doğaya sevgi, saygı duyma ve değer verme ekolojik yaklaşımın temelidir. Bu yaklaşımda doğadaki varlıklara sadece kâr getiren kaynaklar olarak bakılmaz. Ve kadın... Kadın,

¹ Sabancı Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi

uygarlık tarihi boyunca toplumun zemin katına yerleştirilmiştir. Hiçbir toplum kapitalizmin yürüttüğü ve çok sistemli hale getirdiği istismarı değiştirme ya da yok etme gücünde olmamıştır. Yani kapitalizmde kadın sadece zemin katta değil, diğer tüm katmanlarda da eşitsizliğin, özgürlüksüzlüğün, demokratisizliğin nesnesi olmuştur. Kadın, bir seks endüstrisi nesnesine dönüştürülmüştür. Kapitalist uygarlık döneminde azamiye çıkartılan “erkek egemen toplum” ile, ekonominin yaratıcı öznesi olan kadından intikam alırcasına kadın ve ekonomi düşmanlığı yaratılmıştır. Bu istismarı en çok da Kürdistan’da, Kürt kadını üzerinde görmekteyiz. Kürt kadını kendi ekonomisi, kendi bedeni, kendi doğası ve kendi yaşamından uzaklaştırılmış ve yabancılaştırılmıştır. Bu yüzden öncelikle Kürdistan’da örgütlenmeye başladık. Tabii ki ileride tüm Türkiye’deki kadınlarla beraber, “Buradayız bizde varız,” diyeceğiz.

Eko-Jin bir fikir olarak nasıl bir ortamda ve dönemde gelişti? Hangi amaçla kuruldu? Kuruluş aşamasında kimler yer aldı ve hangi tartışmalarla şekillendi?

Eko-Jin Mersin: Yaklaşık iki yıl önce, KJA (*Kongreya Jinên Azad - Özgür Kadın Kongresi*) kendi bünyesinde ekonomik komisyon oluşturdu. Daha sonra bu komisyonun denetiminde yerelerde ekonomi komiteleri oluşturuldu. Yerellerdeki komiteler, komün ve kooperatiflerden oluşmaktadır. Kadının üretimine dayalı, ekolojik üretim yapan kadın kooperatifleri ve komünler (yaklaşık 250 civarında) bir araya getirilerek bir çalıştay gerçekleştirildi. Bu çalıştayda üretilen ürünler nasıl bir isimle tüketiciyle buluşturulmalı ve bu ürünler nasıl pazara çıkarılmalı başlıkları doğrultusunda tartışmalar yapıldı. Bu tartışmalar sonucunda kadınlar ortak bir isim kullanmak istediklerini belirtip bu ismin de hem ekonomiyi hem de ekolojiyi barındıracak ama aynı zamanda da kadının her iki bileşenin içinde olacağı bir isme karar verdi. Bu isim Eko-Jin, yani ekolojik-ekonomik kadın (*jin*) oldu. Bu bağlamda Eko-Jin, üreten ekolojik kadın anlamındadır. Kadınların üretim ilkelerini belirleyen bir isim de diyebiliriz. Bu karar sonucunda ürünlerimiz Eko-Jin etiketi ile tüketiciye ulaşmaya ve pazara çıkmaya başladı. Diğer illerde bulunan ürünlerimiz de alt isim olarak Eko-Jin Dersim, Eko-Jin Van, Eko-Jin Mersin gibi alt isimlerle, her ilin üretiminde kullanacağı etikete dönüşmüş oldu.

EJD: Eko-Jin, TJA'nın (*Tevgera Jinên Azad - Özgür Kadın Hareketi*) ekonomi alanında uzun yıllardır süren çalışması ve tartışmaları devam eden bir kadın ekonomi örgütlenmesidir. Kürdistan'ın hemen her yerinde pratik çalışmalarımız mevcut ve bunları arttırmaya devam etmek temel hedefimizdir. Çünkü amacımız demokratik komünal ekonomi ile tüm sömürü/kölelik biçimlerini ortadan kaldırmaktır. Biliyoruz ki, ekonomik alanın özgürleştirilmesi aynı zamanda toplumun ve doğanın özgürleştirilmesidir. Ekonomi, başta onun gerçek yaratıcısı olan kadın olmak üzere toplumun ve doğanın kontrolünde olduğu oranda kendi anlamını bulur. Ekonomi, bu temelde yeniden inşa edilerek, ancak toplumu ve doğayı tüketen gayrimeşru bir alan olmaktan çıkarıldığı ölçüde kendi özüne kavuşabilir. Biz, "toprağımızı suyumuzu ve enerjimizi komünleştirelim," şiarıyla çıktık yola. Sistemin şuan yarattığı ekonomide kadına yer yoktur. Kadının varolan emeği yok sayılmaktadır. Kadın ekonomiye, ekonomi de doğaya düşman hâle getirilmiştir. Oysa gerçek böyle değildir, gerçek ekonomi ne doğaya ne de kadına düşmandır. Gerçek ekonominin yaratıcısı kadındır. Özümüze, binlerce yıl öncesine gidip doğal toplumlara baktığımızda ilk ekonomist kadındır. Çünkü ekonomi, *ekonomos*'tan gelen aile ve ev yasası anlamına gelen bir kelimedir. Evi çekip çeviren olduğu için kadın, ekonominin olmazsa olmazıdır.

TJA ve Eko-Jin olarak toplum mühendisi olmadığımızı her defasında dile getiriyoruz. Bu sebepten bir şey yaparken o şeyin içinde toplumun kendisinin olması gerektiğini söylüyoruz. Eko-Jin'in kuruluş aşamasında, hatta her aşamasında, öncelikli olarak tabii ki kadınlar vardı. Ayrıca yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve çeşitli siyasi parti temsilcileri ile Eko-Jin'de çalışacak kadın arkadaşlarla beraber yaptığımız çeşitli tartışmalar sonucunda bu oluşum ortaya çıkmıştır.

Peki Eko-Jin nasıl bir örgütlenme modeline sahiptir?

EJD: Eko-Jin demokratik komünal ekonomi amaçlıdır. Demokratik komünal ekonomi ise temelde bir topluluk faaliyetidir. Toplumun tümünün görüş, tartışma, karar ve örgütsel eylemiyle gerçekleştirilen bir faaliyettir. Temel ilkelerimiz ise demokratik olma, ekolojik olma ve kadın özgürlükçü değildir. Paylaşım, dayanışma ve eşitlik her adımda önem verdiğimiz diğer ilkelerdir.

EJM: Eko-Jin örgütlenmesi üretim biçimine göre şekilleniyor. On bir bölgede çalışmalarımız kooperatif ve komünler şeklinde sürüyor. Bu komün ve kooperatifler kapitalist sisteme karşı alternatif bir yaşam biçimi oluşturmak için çalışmaktadırlar.

Kuruluş aşamasında pratik olarak ne tür sorunlarla karşılaşıldı ve bunlar çözülebildi mi? Nasıl?

EJD: Kuruluş aşamasında tabii ki çok çeşitli sorunlarla karşılaşıldı. Çünkü karşımızda genelde uygarlık, özeldede kapitalizm gibi mücadele etmemiz gereken bir sistem var. Bir de Türkiye’de yaşadığımızı düşünürsek tahmin edebilirsiniz ama Eko-Jin olarak hangi bölgede faaliyete başladıysak o yerelin kendine özgü sorunları da oldu. Mesela açılacak mekân/yer sorunu, oranın maddi kaynak sorunları, Eko-Jin’de çalışacak kadınların özel sorunları ve daha neler neler... Ancak mücadeleden vazgeçilmez ise bütün sorunların üstesinden gelineceğini de kendi pratiklerimizde gördük ve yaşadık. Gerektiğinde ev ev, kapı kapı dolaşıp kadınlara ulaştık. Zaman zaman onları evden çıkarmak için günlerce gidip konuştuk. Kimi zaman da kadınlar olarak erkeklerle mücadele ettik. Kolay değil, farkındayız, çünkü mücadelemiz binlerce yıllık bir sisteme, zihniyete karşı.

EJM: Devasa bir sistem var ve bu sistem karşısında birkaç kadın mücadele etmeye çalışıyor. Bu düşünce ilk başta ürkütücü gelebilir -hatta bizlere, “Don Kişot’luk yapmıyor musunuz?” diye soranlar da çok oldu- ancak bugün gelinen aşamada yaptığımız çalışmaları merakla takip etmeye başladılar.

Kapitalist sistemde patronlar-sermayedarlar vardır. Her şey bunların kontrolü altında yürütülürken zorlanmamak mümkün değil; ancak inanç, sevgi ve mücadele olduğu zaman tüm sistemi yeniden aşağı edebiliriz. Bizler başta, öncelik para ve kâr olmadan ortak kazanç ve paylaşımın nasıl olacağı konusunda birçok tartışmayla çalışmalara başladık. Yani iğne ile kuyu kazarcasına mücadele ediyoruz. Yapılan pratik işlerde zaman zaman teknik sıkıntılar yaşansa da işin sonunda başardığını gören kadınlar bu zorluklara karşı mutlu olmaya çalışıyor ve diğer bir iş yapıldığında önceki işlerde nasıl zorluklarla karşı karşıya kaldığını gördüğü için ona göre hareket ediyor. Yine biliyoruz ki kooperatifler yasal olarak işletme statüsünde görülmekte, büyük işletmelerle bir tutulmaktadır. Bu kooperatifler

her ay vergi, muhasebe masrafı ve %8 vergi ödemek zorunda. Bu da bizim geniş kapsamda kooperatif kurmamızın önünde büyük bir engel olarak durmaktadır. Dolayısıyla bu sistem, kadınların örgütlenmesinin önündeki engellerden birisidir. Bu sistemin değişik kadın kooperatiflerine pozitif ayrımcılık yapılması gerekmektedir.

Eko-Jin Kürdistan Kadın Hareketi ve/veya Türkiye Kadın Hareketi içerisinde kendini nasıl konumlandırıyor?

EJD: Eko-Jin olarak bizler ekonomik bir örgütlenmeyiz demiştik. Ekonomik soykırımın diğer soykırım türleriyle iç içe geçmesi ve en ağır sonuçlara yol açarak uygulanması tüm Türkiye’de ama özellikle de Kürdistan’da görülür. Bu gerçeklik bilinciyle düşünürsek Eko-Jin olarak, diğer kadın hareketlerine göre, mücadelenin daha “mühim” bir noktasında olduğumuzun farkındayız. Bu durum omuzlarımızdaki sorumluluğu arttırmakla birlikte diğer yandan da yaptığımızın önem derecesini hatırlatıyor. Eko-Jin, hemen hemen her kadın mücadelesinin içindedir elbette, ancak söz konusu ekonomi olunca Eko-Jin olarak işimizin zor olduğunu da biliyoruz ama bu bizi yıldırıyor, aksine daha da mücadelecı kılıyor. Çünkü Eko-Jin’in başarılı olması özelde kadınların, genelde tüm toplumun başarılı olması demektir.

Eko-Jin’in Kürdistan ve Türkiye’deki ekoloji örgütleriyle ortaklaştığı ya da farklılaştığı noktalar nelerdir?

EJM: Ekoloji örgütleri ile ayrıştığımız hiçbir nokta yoktur. Bizim yaptığımız çalışma da ekolojiye zarar vermeden kendine yeterliliği oluşturmakla birlikte ürettiklerimizle diğer ihtiyaçlarımızı kazanmaktır. Ürettiğimiz ürünlerde endüstri ilaçları değil, doğal tohumlar kullanılmakta; toprağa, suya ve topraktaki canlılara zarar verilmemektedir.

EJD: Diğer ekoloji örgütleriyle ortaklaştığımız noktalar var elbette ancak biz demokratik komünal ekonomiyi amaçladığımız için durduğumuz ve mücadele ettiğimiz alan biraz farklı. Sistemin altüst ettiği ekonomiyi “özüne” kavuşturmak ve “gerçek” ekonomiyle toplumu yeniden tanıştırmak istiyoruz. Bunu da ekonomik özerkliğin inşası ile ekonomik öz-savunma iç içe olacak şekilde yapabileceğimizi söylüyoruz. Bu anlamda ekonominin özünde ekolojinin ve kadının

olduğu gerçeğiyle yola başladık. Bu yolda kadınlar olarak ilerlemeye devam edeceğiz.

Dünyadaki ekoloji ve/veya kadın hareketleri ile ilişkileriniz var mı, varsa ne düzeydedir? Bugüne kadar ortak yürüttüğünüz bir çalışma oldu mu? Bundan sonrası için bir planlamanız var mı?

EJD: Şimdilik dünyadaki diğer ekoloji çalışmalarıyla ortak yaptığımız bir çalışma yok. İleride neden olmasın? Aslında daha yeni yeni biliniyor ve tanınıyor. Gerek Türkiye’den gerekse dünyadan gelip ziyaret eden, çalışmalarımızı yerinde gören çok fazla ekoloji ve kadın hareketleri oldu tabii ki. İlkelerde ortaklaştıkça her kurumla çalışma yapmayı planlıyoruz. Kadının kendi doğasına bile yabancılaştırıldığı bu sistemi alt etmenin tek yolu yine kadınlar olarak yan yana, omuz omuza mücadele etmekten geçtiğine inanıyoruz. Kadının kadından başka dostu yoktur yani. Çünkü bu sistem kadını kadına ve kadını doğaya düşman hâle getirmiştir. Bunu yıkmanın yolu diğer kadın ve ekoloji örgütleriyle beraber ortaklaşmaktır. Yani hem demokratik ekonomi amacıyla bir araya gelen hemde bunu kadın olarak yapmayı amaçlayan örgütler pek yok. Ancak Brezilya’daki topraksız köylü hareketi *La Via Campesina*, Şili’deki Yerli ve Kırsal Kadınlar Derneği, Bask Kırsal Çiftçi Derneği, Avrupa Çiftçi Koordinasyonu, Çiftçi Sendikaları Konfederasyonu gibi küresel düzeyde ekonomi ve ekoloji amaçlı faaliyet yürüten çok sayıda hareket mevcuttur.

EJM: Gerek yurtiçi gerekse de yurtdışında hem ekoloji hem de kadın kooperatifleri ile ortak çalışmalarımız, görüş alışverişlerimiz oluyor. Eko-Jin, uluslararası camiada büyük ilgi görmektedir. Pratik anlamda iş açısından şimdiye kadar doğrudan çalıştığımız bir kadın kooperatifi yok. Ancak Mersin özgünlüğünde İtalya’daki bir kadın kooperatifi ile yazışıyoruz ve eğer uygun görülürse birlikte çalışacağız. Aynı zamanda bireysel tanıdıklarımızda bu çerçevede yardımcı oluyor. Yerelde ürettiğimiz ürünleri İtalya’da bulunan kooperatife götürüp satışını bizim için yapan arkadaşlar var. Eğer beğenilirse devamlılığını getirmeyi hedefliyoruz. Çalışma boyutu böyle. Ancak her ne kadar diğer ülkelerdeki kooperatifleşme hareketlerini zaman zaman araştırarak kendimize yöntem bulmaya çalışsak da Türkiye’deki mevcut kooperatif yasalarından kaynaklı zorlandığımızı söyleyebiliriz. İncelediğimiz kooperatifleri kısaca belirtmek gerekirse; İspanya Mondragon Kooperatifi, İsrail Kibutzları, Sovyet dönemi

sovhoz ve kolhozları, Küba ve Venezuela'daki kooperatifler... Yine de Kürt kadınları olarak toplumdaki birçok algıyı kırdık. Ekonomiyi de eril bir alandan çıkarmak için KJA'lı Eko-Jin kadınları olarak hem ekoloji hareketlerinin hem de kadın kooperatiflerinin tartışmalarına dahil olabiliyoruz.

Bugün itibariyle faaliyet alanlarınız nelerdir ve nerelerde örgütlüsünüz? Buralardaki (örneğin; Mersin, Dersim ve Amed) Eko-Jin oluşumlarında ne gibi çalışmalar yürütülmektedir?

EJM: Bugün itibari ile Amed, Van, Mardin, Cizre, Urfa, Mersin ve Dersim illerinde çalışmalarımızı gerçekleştirmekteyiz. Her yerelin ihtiyacına göre örgütleniyor ve çalışma gruplarımızı oluşturuyoruz. Amed'de tekstil, kent bostanları, tarım, turşu ve mevsim meyvelerinden reçel gibi ürünlerin üretimi yapılmaktadır. Daha önce yöresel kıyafetler diken atölyemiz şimdi "otantik" ve gündelik kıyafet dikerek üretimini genişletti. Çalışanların büyük emekleri sayesinde bir dükkân açtılar. Diktiklerinin satışını bu dükkândan yapmaktalar. Van'da tarım, ev yemekleri lokantası, pasta atölyesi, ev erişttesi, turşu, reçel, temizlik malzemesi, konserve ve nohut gibi ürünlerin çalışması yürütülmektedir. Dersim'de yöresel ekmek ve turşu, sarımsak gibi ürünlerin üretimi yapılmaktadır. Mardin'de özellikle de ilçelerde keçeden çanta ve cüzdan, nar ekşisi gibi ürünlerin üretimi ile birlikte tarım yapılmaktadır. Cizre'de penye üretimi yapılmaktadır. Urfâda kurutmalık biber, domates ve patlıcan; kırmızı pul biber ve toz biber ile nar ekşisi üretimi yapılıyor. Mersin'de terzi atölyesinde "otantik" kıyafet; ev yemekleri, turşu, yeşil zeytin, kuru nane, reçel, konserve, biber ve domates salçası üretimi var.

Farklı yerlerde değişik alanlardaki çalışmalarımız devam etmektedir. Çalışmalarımız şimdilik ihtiyaca göre şekillense de illerde kadın arkadaşlarımızla birlikte daha farklı iş bölümleri açığa çıkarmak, toplumsal cinsiyetçiliği de ortadan kaldırmak istiyoruz.

EJD: Eko-Jin olarak sabit/belirli bir faaliyet alanı belirlemiyoruz aslında. Çünkü ekonomiyi belirli bir alanla sınırlandırmak zaten imkânsız. Hemen her alanda faaliyeti olabilir ve olacaktır da. Kadınlar olarak küçük bir örgü, el işi faaliyetinden büyük bir teknolojik faaliyete kadar her şeyi yapmayı hedefliyoruz. Şu ana kadar

Kürdistan'da hemen her yerde bir faaliyet yürüttük. Diyarbakır, Van, Mardin, Batman, Mersin, Dersim... Daha da artacağız tabii ki.

Dersim Eko-Jin olarak yaklaşık olarak bir yıldır faaliyet yürütüyoruz. Dersime özgü yöresel ekmek çeşitleri yaparak işe başladık. Sistem insanları “özünden” koparmış durumda. Bunu biliyoruz ve yola buradan başladık bu yüzden. Önce “özümüze” dönmeli “özümüzü” hatırlatmalıyız insanlara. Artık kimse ekmek yapmıyordu mesela, çünkü hazır vardı. Ama “doğal” değildi. İlk etapta iki kadınla başladık ama sonrasında üç ve dört kadın olduk. Bugün dört kadınla devam ediyoruz. Birde 2016 yazında, fasulye tarlası ekerek elde ettiğimiz gelire kendimize bir hamur makinesi aldık. Gelecekteki hedefimiz kendi unumuzu “doğal” yollarla elde etmek. Buğday ekeceğiz mesela, ürünü değirmende öğütüp kendi unumuzu elde edeceğiz. Bileceğiz ki ekmeklerimiz ekolojik, doğal. Bu en önemlisi. İleride kendi emeğimizle yeni faaliyet alanları arttırmak temel amacımız. Kadını evden çıkarıp neleri başarabileceğini göstermek istiyoruz. Diğer kadınları üretim ile yeniden barıştırmak istiyoruz. Kadınlara unuttukları güçlerini yeniden göstermek istiyoruz. Eko-Jin kadınları olarak, çoğalarak ekonomide asıl olmamız gereken yerde olacağız.

Peki neden Ovacık'ta faaliyet yürütüyorsunuz? Dersim merkezde ya da başka ilçelerinde Eko-Jin'in yürüttüğü herhangi bir çalışma var mı?

EJD: Neden Ovacık? Aslında özel bir sebebi yok. Yani orada yaşadığımız için diyebilirim. Çünkü faaliyet alanı olarak açacağımız yeri, yereli iyi bilmek gerekiyor, alana hâkim olmak adına. Çünkü bu açacağımız her alanda, atacağımız her adımda çok önemli ki faaliyetimiz sağlam temelli olsun. Dersim merkez ve bir beldesinde yeni bir faaliyet alanı için çalışmalara başladık. Umarım bir sonraki buluşmamızda onlarla ilgili daha somut haberler verebiliriz.

Dersim'de Eko-Jin çalışması yürütmek sizin için ne anlama geliyor? Doğası, kültürü ve inancı itibarıyla Dersim Eko-Jin'i diğer bölgelerden farklı kılan nedir?

EJD: Dersim, biliyorsunuz ki Alevi inancının hâkim olduğu bir yer ve herkes bilir ki Alevi inancında kadının yeri ayrıdır, özeldir. Hemen her inanç kadının erkekler ile eşit olduğunu ezelden beri söylemişse

bu görüş teoride kalmıştır. Erkek egemen yaşam tarzı kadının sosyal yaşamında sınırlamalar getirmişse de, Kızılbaş Alevilikte kadın bu sınırları kırmayı başarmıştır. Bu anlamda Dersim, Eko-Jin faaliyetleri için uygun bir coğrafya diyebiliriz. Bizde kadını evden çıkarmak zor değil, diğer bölgelerdeki gibi. Kadın erkeğe nazaran bir adım önde zaten, tek yapmamız gereken kadınların yalnız olmadığını bilmesi ve “tembellik ruhunu” üzerinden atmasıdır. Bu nedenle Aleviliğin verdiği avantajlar nedeniyle Dersim yerinde karşı cins ile mücadele etmemize gerek kalmıyor diyebilirim. Dersim’de kadın olarak, daha ziyade emeğimize, gücümüze ve doğamıza yabancılaşma ile mücadele ediyoruz. Alevilik bir doğa dinidir. Alevilikte doğa da kadın kadar değerlidir. Doğaya zarar vermek günahların en büyüğüdür. Bu anlamda Eko-Jin olarak Dersim’de faaliyet yürütmek diğer yerlere nazaran daha kolay demek yanlış olmaz.

Eko-Jin faaliyetlerine hangi kadınlar/nasıl dâhil olmaktadır? Bu faaliyetler kadınların yaşamını nasıl dönüştürüyor? Bu süreci biraz anlatır mısınız?

EJD: Dersim’deki Eko-Jin çalışmalarına dahil olan kadınlar ev kadınları. Ev geçindiren, çocuk okutan ve evde oturup koca-erkek parası “yemek” istemeyen kadınlar -ki belki de diğer bütün illerde de böyledir. Öncelikle evde oturan kadını evden dışarı çıkarabilirsek yolun yarısını yürümüş oluruz bence. Yarısını başarmış oluruz yani. Şöyle bir ayırım yapmak mümkün: Eko-Jin öncesi ve Eko-Jin sonrası kadın. Çünkü inanın şunu görüyoruz: Eko-Jin’e dahil olup üreten, üretip kazandığını gören kadın başka oluyor. Kendi özgücünün farkına varıyor ve bu ona özgüven ve güç veriyor. Ayakta durma gücü, erkeğe karşı durma gücü. Bu çok önemli yani. Diğer yan ise sistemin verdiği o tembellik bitiyor zamanla, ürettiğini gördükçe yani. Eko-Jin çalışmasına dahil olmadan önce bu kadınlar evde oturup erkek parası bekleyen ya da devletin yardım adı altında yaptıklarını, verdiklerini bekleyen birer dilenci konumundaydılar. Bu kadınlarda çalışmadan, üretmeden sadece tüketen ve bunun doğurduğu koca bir mutsuzluk hakimdi. Bu yüzden boyun eğen, tam da sistemin istediği birer kadındılar. Ama Eko-Jin’den sonra bu kadınlar küllerinden, kendi emeğiyle yeniden doğdu doğacak- evet, tam da bu.

EJM: Eko-Jin faaliyetlerinde çalışanlar öncelikle bu işi hobi yerine, kendi kazanımıyla toplumsal kazanımı hedef alan ve ekonomik

ihtiyacı olan kadınlardan oluşmaktadır. Örneğin; bizimle çalışan bazı kadın arkadaşlar eşlerinden şiddet görmüş, bizlere başvurmuş. Yani destek isteyen kadınlar da var. Bu kadın arkadaşları kabiliyetlerine göre iş alanlarında konumlandırıyoruz. Bu şekilde destek de görmüş oluyor. Her destek alan kadın başka bir kadını rahatlıkla bu çalışmaya önerebiliyor. Çünkü ekonomik kazanımla birlikte özgüven geliyor, yaşamın bir parçası olduğunun farkına varıyor. Daha sadeleştirsek hayata gülümseyerek bakabiliyor.

Eko-Jin kendini nasıl finanse ediyor?

EJM: Her iş bölümü, yaptığı iş doğrultusunda, masrafları çıkarıp acil durumlar için kazanımların bir bölümünü ortak kasaya koyar. Geriye kalan kazanımı çalışan kadınlar paylaşıyor. Her çalışan kadın kendi işinin sahibi olmuş oluyor. Bu sayede patron-işçi diye bir yaklaşım kalmamış oluyor.

EJD: Dersim Eko-Jin kadınları az önce de söylediğim gibi ev kadınları, yani bir birikimi olmayan kadınlar. Bu yüzden başlangıçta Eko-Jin'in açılmasında il ve ilçe belediyelerimizden, dost kurumlardan ve arkadaşlarımızdan yardım aldık. Herkes kendi ölçüsünce yardım etti. Tuttuğumuz yeri boyamaktan teknik işleri halletmeye, malzemeleri taşımaktan daha bir sürü şeye... Yani seve seve dâhil oldular buna. Bu açıdan buradan hepsine teşekkür etme fırsatı bulmak da sevindirici. Ama üretim başlayıp kendi emeğimizin karşılığını aldıktan sonra biraz daha rahat ettik diyebilirim; hani derler ya, kendi yağımızda kavruluyoruz. Dört kadın ev geçindiriyor şu anda yapılan üretimle. Başlarında bir patron olmadan, kendi kazandıklarını eşit paylaşarak hem de. İleride bir kadın kooperatifi kurma hedefimiz var ama bunun için belirli bir kaynak gerekiyor. Gelecekteki hedeflerimiz büyük, yani sorumluluğumuz çok. Sadece bireysel olarak kendimiz için değil, genel olarak toplum adına bir şeyler yapıyoruz. Özgür ekonomi, özgür kadın ve özgür toplum demektir. İdeal bir toplum hedefimiz var ve biz bunun ekonomi ayağını örüyoruz.

İç tartışmalar ve dış politik ortam Eko-Jin'in faaliyetlerini nasıl etkiliyor? Eko-Jin'in politikaya etkisi nedir ve politik ajandayı dönüştürebilmekte midir? Politik ve ekolojik olarak nasıl bir Kürdistan ve/veya dünya tahayyülü vardır?

EJD: Yaptıklarımız ve yapacaklarımız geleceğe örnek olacak ve siyasete yön verecek adımlar. Çünkü yaptığımız sıradan bir üretim ya da bir iki kadını kurtarmak değil. Biz bir toplum idealinden yola çıktık. Demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü bir toplum hedefimiz var. Eko-Jin de bunun ekonomi boyutu, yani hatta en önemli ayağı. Biz genelde uygarlık, özelde ise kapitalizmin küstürülen insanını insanla, doğayla ve kadını erkek, erkeği kadınlarla yeniden barıştırmak için mücadele ediyoruz ki ideal toplumumuza ulaşalım. Alternatif yaşamı ölüyoruz, bu yüzden Eko-Jin'in attığı her adım siyasetin gündemini de belirleyecektir. Sonuç olarak biz demokratik bir toplumun inşası hedefiyle mücadele ediyoruz.

EJM: Elbette ki iç tartışmalarımızın dış politik yaklaşımlara etkisi oluyor. Tartışmalarımız olumsuzlukların önüne geçmek ve asıl olarak demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü bir ekonomik anlayışı oturtmak üzerine yoğunluk kazanıyor. Bu bağlamda, kadınlar özgürleşerek kapitalist sistemin alternatiflerini oluşturarak ekonomide, çalışma alanında kendi yaşamını yeniden yaratabiliyorsa ve kapitalist sistemden uzaklaşıp özgürlükçü ekonomiyi benimsiyorsa o zaman değişim dönüşüm olmuş demektir. Bunları gören bir yerden, tartışmalarımızı kararlaşmalarla çalışmalarımıza yansıtarak komünler ve kooperatifleri büyüterek Türkiye ve Kürdistan'daki her alanda bu anlayışla yön vermeye çalışıyoruz. Bu bağlamda başarılı olan her çalışma dışarıdaki politik yaklaşımları da etkilemiş oluyor. Dolayısıyla da doğal ve ekolojik bir yaşamı adil ve eşit paylaşmak, dünya ile yaşamı ve doğayı savunan anlayışı hakim kılmaya çalışıyoruz. Bunun taahhüdünü komünal ekonomi bizlere sunmaktadır.

Eko-Jin'in şu anda karşılaştığı zorluklar nelerdir? Bu zorlukları çözme stratejisi nasıldır? Bundan sonra Eko-Jin neler yapmayı planlıyor?

EJD: Eko-Jin olarak sistemle savaşırken çok çeşitli sorunlarla karşılaştık, karşılaşmaya devam edeceğimizi de biliyoruz. Ekonomiden küstürülen, sanki düşmanymış ve hiçbir şey anlamayan bir konuma getirilen kadını yeniden kazanmak en büyük sorun. Ekonomik soykırıma maruz bırakılan kadın bu soykırımın farkına varmaz hatta kanıksamış, ekonomik faaliyet ve ilişkiler üzerindeki işgali, talanı meşru ve normal gören bir duruma gelmiştir. Bilinçli ya da bilinçsiz

biçimde bu soykırıma ortak olmuştur. Bunu yıkmak en zoru bence. Ama demokratik bilinç ve örgütlenmeyle sistemi alt etmek zor değil. Sadece zaman ve sabır istiyor diyebilirim.

Bundan sonra Eko-Jin önüne çok daha büyük hedefler koyarak hedefindeki topluma ulaşma yolunda ilerleyecektir. Bu anlamda buradan bütün kadınlara, bütün ekolojistlere, kendine demokrat, doğa dostu diyenlere çağrımızdır. Eko-Jin ile tanışın ve dahil olun bu mücadeleye. Dünyayı kadınlar güzelleştirecek.

EJM: Kapitalist sistemde ekonomik bir işletme kurulacaksa sermaye olmalı. Sermayeye kâr ekleyerek artı kâra ulaşmak için kazanılır ve tek kişinin zenginliği için mücadele edilir. Biz bu sisteme karşı savaşıırken 1-0 yenik başlıyor gibi görünsek de bu sistemin yaratmış olduğu yıkımı asıl sahipleri ile yeniden inşa ediyoruz. Bu yıkımı tersine çevirmek hiç de görüldüğü gibi kolay olmuyor. Başta saydığımız gibi kooperatif önündeki engellerin kaldırılması ile birlikte toplumsal cinsiyet rollerinin ve asıl tanımı *ekonomos*, yani ev yasası, ev ekonomisi anlamına gelen ekonominin tarihsel geçmişi ile yüzleşmek gerekiyor. Çünkü ekonomi, kapitalist sistemde tersine çevrilmiş, erilleşmiş durumda. Bu anlayışla mücadele etmek, ekonomiyi tekelcilikten çıkarmak için mücadele etmek de zor. Bu da işlerimizi yavaşlatmaktadır. Günümüz koşullarında hepimiz biliyoruz ki “Ben de bu işe maddi anlamda şu kadar katkı sunup ortak olmak istiyorum,” diyebilecek çok az kadın var. Dolayısıyla kadınlar çalışma alanlarında emek boyutu ile bulunmaktadır. Tüm bu olumsuz koşullara rağmen emek ve inançla, sağlam zemine oturtulan bir ideoloji ile başlanılan bir çalışma bizim çalışmamız. Bu kapsamda tüm bu zorluklara ve eril ekonomiye rağmen hep büyüyor ve paylaşımlar çoğalıyor.

Bundan sonra, başta Kürdistan olmak üzere Türkiye'nin birçok yerinde komün ve kooperatiflerimizi oluşturmak, sadece kadınların gündelik yaptığı işlerin dışında farklı iş alanları oluşturarak, kadın ekonominin öznesi ve asıl sahibi olana dek “Demokratik, Ekolojik, Kadın Özgürlükçü” bir ekonomiyi oluşturmak için mücadele edecektir Eko-Jin.

Son olarak, 12 Kasım 2016 tarihinde birçok dernek kadın derneği ile beraber KJA'nın Amed'de yer alan derneğinin kapısı

da “OHAL süresince faaliyetlerinin durdurulması” kararı ile mühürlendi. Bu sizin çalışmalarınızı nasıl etkileyecek?

EJD: Evet, zor zamanlardan geçiyoruz. Bu dönemler bütün kavramların anlam yitimine uğradığı, bütün değerlerin alt üst olduğu, insanların kendi doğasına yabancılaştığı dönemler... Binlerce yıllık süregelen bir sistem gerçekliği ile karşı karşıyayız. Bunu öyle hemen yıkacağız. Örgütlü mücadele ile başarılamayacak bir şey yok, bunu da biliyoruz. Sistem tarafından yapılan ve yapılacak hiçbir şey mücadelemizden vazgeçirmeyecek, aksine bize daha da güçlü olmamız gerektiğini hatırlatacaktır. Geçmişten bugüne kadar sistem bütün silahlarını kullanarak üstümüze geldi. Peki, bitti mi mücadelemiz? Hayır, bitmedi. Bitmezde; çünkü haklıyız ve bunu biliyoruz. Tam tersine bedel ödedikçe yeni kazanımlarımız oldu. Bu nedenle devletin ve kapitalist modernitenin yaptığı yapacağı hiçbir yasak, ceza ve engel bizi durdurmayacaktır. Eko-Jin kadınları olarak doğamıza ve özgürlüğümüze sahip çıkacağız.

EJM: KJA kırk yıllık Kürt kadın hareketinin bir ürünü olarak açığa çıkmıştı biliyorsunuz. Birçok alanda devrimsel kararlar gerek dünyada gerekse de Türkiye’de belli bir misyona ulaşmış, başta kadın ve çocuk hakları için mücadele etmektedir. Bu mücadele de, yüzlerce kazanılmış hak da OHAL gerekçe gösterilerek geri alınmaya başlanmış ve bugün de birçok kadın kurumu kapatılmıştır. Asıl kapatılması gereken tacizi, tecavüzü meşrulaştıran birçok kurum varken tüm bu olumsuzluklara karşı duran kadın kurumumuz KJA hedef haline getirilerek kapatılmıştır. Ancak şu doğru anlaşılmalıdır ki biz kadınlar geçmişte kurumlarımız olmadan da birçok çalışmayı hayata geçirdik. Bizler için asıl olan örgütlü kadınlar yaratmaktır. Dolayısı ile bu çalışmamızın önünde engel olarak görmüyoruz. Çalışmalara kaldığımız yerden daha hırslı ve azimle devam ederek mücadelemizi büyüteceğiz...

